

KULTŪROS SRITIES TYRIMŲ KONCEPCIJA

Tikslas

Visuomenės kaitos, valstybės raidos ir geopolitinių iššūkių perspektyvoje kultūros sfera įgyja išskirtinę reikšmę. Būtent kultūros sektorius telkia ir skatina Lietuvos piliečių kūrybinį potencialą, užčiuopia valstybės pamatų ir šiandienos sociokultūrinių transformacijų sąsajas, ugdo sąmoningumą ir įkvepia inovatyvias idėjas. Todėl šiandienos kultūra suvoktina kaip viena svarbiausių „minkštosios galios“ formų, lemiančių valstybės tvirtumą ir dinamiškumą.

Kultūros srities tyrimų tikslas – išanalizuoti šiandieninės Lietuvos kultūrinę situaciją, meno kūrėjų, vartotojų ir institucijų būklę, diagnozuoti kultūrinės kaitos ir politikos perspektyvas, nubrėžti ir įvertinti meninės kūrybos bei verslo, politikos, mokslo, švietimo, socialinės integracijos ir kitų gretimų sektorių sąveikas, pasiūlyti ateities modelius bei plėtros galimybes.

2015–2017 metais numatomos **4 kultūros tyrimų kryptys.**

1. KULTŪROS STATISTIKA

Kultūros lauko ir infrastruktūros būklė

Tai – kultūros lauko statistiniai tyrimai ir kritinė analizė, skirta įvertinti kultūros ir meno infrastruktūros tinklą šalyje, kultūros proceso dalyvių bei vartotojų galimybes, kultūros ir kitų sričių bei infrastruktūrų sąveikos efektyvumą. Šie projektai turėtų tirti investicijas į kultūros infrastruktūrą, materialiuosius ir žmogiškuosius išteklius, kūrybinės veiklos dinamiką bei atlikti finansavimo šaltinių lyginamąją analizę.

Kultūros prieinamumas ir visuomenės dalyvavimas

Tai – projektai, vertinantys kultūros prieinamumą visoje šalyje pagal kultūros ir meno sritis, demografinius, socialinius, ekonominius, gyvenamosios vietos ir kitus rodiklius. Siūlytina tirti visuomenės įsitraukimą į kultūrinės veiklas, atkreipiant dėmesį į dalyvavimo formų dinamiką, paplitimą, tipologijos pokyčius. Ne mažiau aktualūs kiekybiniai ir kokybiniai kultūros prieinamumo tyrimai, strateginių kultūros programų rezultatų, poveikio visuomenės raidai vertinimai.

Kultūros finansavimas

Tai – projektai, analizuojantys kultūros ir meno finansavimo rodiklius pagal nacionalinės/regioninės/savivaldybių plėtros strateginius tikslus, įvertinantys kultūros procesų dalyvių skaičių, finansavimo šaltinių įvairovę ir kitus rodiklius. Skatintina biudžetinio ir nebiudžetinio kultūros sektoriaus finansavimo, veiklos efektyvumo rodiklių bei vertybinių orientacijų lyginamoji analizė.

2. KULTŪROS POLITIKA

Kaitos strategijos ir ateities išvalgos	Tai – kultūros politikos kaitos modeliavimas, kultūros ir politikos sąveikos kritinė analizė bei sklaida. Šiuose projektuose svarstyti konceptai ir problemos: kultūra kaip „minkštoji galia“ (soft power), kultūra išoriniuose santykiuose, politinis kultūros potencialas, kultūrinė įvairovė ir kūrybinis sąmoningumas kaip propagandos įveika.
Kultūros prioritetai	Tai – projektai, skirti kryptingai kultūrinei plėtrai. Jie turėtų siekti identifikuoti prioritetines kultūros sritis ir kryptis, kurti jų raidos modelius, taip pat – įvertinti valstybės kultūrinį ir meninį potencialą globalizacijos sąlygomis bei jį stiprinti.
Kultūros politikos ir teisinės bazės auditas	Tai – projektai, plėtojantys kultūros politikos ir teisinės bazės audito, alternatyvaus kultūros biudžeto problematiką. Siūlytini tyrimai ir teisinės rekomendacijos dėl mecenavimo plėtros, paramą skatinančių įstatymų kūrimo, kultūrą remiančių komercinių struktūrų lengvatų, privačių fondų pritraukimo kultūrai remti.
Kultūrinės tapatybės ir geopolitinės tikrovės	Tai – visuomenės ir tarpkultūrinio solidarumo projektai, skirti tyrinėti kultūrinės tapatybės pokyčius geokultūrinių permainų aplinkoje. Šie projektai turėtų siekti stiprinti Rytų ir Centrinės Europos regiono kultūrinę ir meninę tapatybę; skatintini regiono kultūrinių įvairovių integraciją bei toleranciją.

3. KŪRYBIŠKUMAS IR VALSTYBĖS PAŽANGA

<p>Kultūros ir švietimo programų sinergija</p>	<p>Tai – kultūros lauko ir edukacijos sąveikos projektai, tiriantys kūrybingumo reikšmę švietimo procesuose, analizuojantys vaizduotės, emocinio intelekto ir socialinių įgūdžių skatinimo būdus mokyklose ir universitetuose, siūlantys alternatyvius ir eksperimentinius edukacijos modelius, taip pat didinantys kokybiško meno prieinamumą jauniausio amžiaus auditorijai. Siūlytini galimi tarpdisciplininio bendradarbiavimo būdai, analizuotinas menininkų pedagoginis potencialas, tirtinos jų integracijos į mokymo institucijas galimybės bei švietimo institucijų kaip kūrybingumo ugdymo platformų perspektyvos.</p>
<p>Kūrybinių industrijų plėtra</p>	<p>Tai – projektai, kuriuose tiriama besiformuojanti kūrybinė klasė ir kūrybinės industrijos plėtra. Skatintina konkrečių kultūros industrijos sričių galimybių studija, kultūros industrijos įnašo į Lietuvos ekonomiką analizė, nagrinėtinas kūrybinės klasės statusas ir sociokultūrinis vaidmuo. Šiais projektais turėtų būti tiriamos galimybės gerinti kultūros sektoriaus atstovų komunikabilumą, verslumą ir teisinį išsilavinimą, įdiegti naujus kūrybinę klasę siejančius tinklus bei alternatyvius finansavimo mechanizmus, tokius kaip sutelktinį finansavimą (angl. crowdfunding), mikrofinansavimą (microfinancing) ar kt.</p>
<p>Alternatyvios „Lietuvos“</p>	<p>Tai – projektai, modeliuojantys alternatyvias Lietuvos tikroves, siekiantys pateikti eksperimentines visuomenės, kultūros, politikos, švietimo ir ekonomikos vizijas. Šiuose tyrimuose turėtų būti paisoma Lietuvos geopolitinės padėties ir istorinės tapatybės (praeities matmuo), tačiau jų raidos scenarijai (dabarties ir ateities matmuo) paliekami inovatyviai variacijai. Šie projektai suvoktini ir kaip galimų įvykių „repeticijos“ ar pasiruošimas neapibėžtai ateičiai, ir kaip kūrybiniai tapatybės permodeliavimo būdai, kuriuose išplečiami valstybės raidos horizontai.</p>
<p>Vaizduotės jėgainės</p>	<p>Tai – projektai, kuriuose kultūros laukas tiriamas kaip naujų idėjų ir kūrybingumo katalizatorius. Svarbiausios dvi kryptys – naujų kūrybingumo ir vaizduotės praktikų analizė bei tarpsektorinio dialogo skatinimas. Šiuose projektuose didžiausias dėmesys skiriamas vizionieriškam vaizduotės vaidmeniui, kuris leidžia generuoti inovatyvias, mokslo, verslo, socialinės sferos iššūkius atliepiančias idėjas. Taip pat siūlytini galimi modeliai, numatantys profesionalių menininkų integraciją į verslo įmones, mokslo laboratorijas, regionines organizacijas ir kitas sferas, kurių neapėmė profesionalusis menas.</p>
<p>Kūrybiški miestai ir regionai</p>	<p>Tai – kūrėjų bendruomenių ir kūrybinių iniciatyvų įtaką viešajai erdvei analizuojantys ir modeliuojantys projektai. Siektina išryškinti naujus prislopintų erdvių pažinimo scenarijus, atgaivinti apleistas ir socialiai segreguotas zonas, permodeliuoti institucines funkcijas. Siūlytini meninių iniciatyvų modeliai urbanistinei ir regioninei plėtrai bei konkrečios vietos potencialo, turistinės traukos, socialinio aktyvumo ir patrauklumo didinimui.</p>

4. REIKMINIAI TYRIMAI

Lietuvos Respublikos kultūros ministro nustatyti reikminiai tyrimai.

RĖMIMO PRIORITETAI IR NUMATOMI REZULTATAI

Numatoma teikti pirmenybę

1. Tyrimams, turintiems strateginę reikšmę Lietuvos kultūrai ir visuomenei, atliepantiems valstybės pažangos ir kultūros plėtros iššūkius ir problemas.
2. Tyrimams, pasižymintiems inovatyviomis idėjomis, metodologiniu naujumu ir tarpdalykiškumu, integruojantiems Lietuvos kultūros mokslinius ir meninius tyrimus į tarptautinę mokslo ir kultūros erdvę.
3. Lietuvos kultūros statistiniams tyrimams, padedantiems įvertinti dabartinę Lietuvos kultūros padėtį ir įtraukti ją į tarptautinį kontekstą.
4. Tyrimams, darantiems poveikį kultūros lauko ir kultūros politikos raidai, numatantiems efektyvią rezultatų sklaidą visuomenėje.
5. Kultūrinės plėtros ir meniniams tyrimams, skatinantiems naujomis žiniomis grindžiamų kultūros ir meno projektų kūrimą bei sklaidą.

Numatomi programos rezultatai

1. Naujai surinkti ir įvertinti su kultūros politikos bei kultūros ir meno raidos ar plėtros procesais susiję duomenys;
2. Leidiniai, publikacijos, elektroniniai tyrimų duomenų rinkiniai (mokslinių arba mokslinių ir meninių tyrimų rezultatų publikavimas);
3. Mokslinės rekomendacijos formuojant politiką valstybės institucijoms;
4. Inovatyvūs kultūros ar meno produktai ir paslaugos, didinančios kultūros prieinamumą ir vartojimą;
5. Tyrėjų kvalifikacijos kėlimo programos, vietinės ir užsienio tiriamosios ar kūrybinės išvykos;
6. Naujomis žiniomis pagrįstų kultūros tyrimų šaltinių, rezultatų ir (ar) sukurtų kultūrinių inovacijų viešas sistemingas pristatymas mokslo, kultūros ir meno renginiuose, visuomenės informavimo priemonėse, kitose mokslo ir kultūros populiarinimo bei informacinėse programose;
7. Tarptautiniai, regioniniai, nacionaliniai renginiai, skirti mokslo ir meninių tyrimų, kultūrinių inovacijų tyrimų procesui ir rezultatų sklaidai bei viešinimui.